

Brukermedvirkning i musikkterapi

**PROGRAM OG SAMMENDRAG FOR
POLYFON-KONFERANSEN 2019**

tirsdag 19. november

**Auditoriet Egget, Studentsenteret
Universitetet i Bergen**

polyfon
kunnskapsklynge for musikkterapi

Innhold

Program	3
Plenumspanel – sammendrag	4
Oppfølgingstilbud for voksne i psykisk helse- og rusfeltet – muligheter og utfordringer .	4
Brukermedvirkning i arbeid med personer med demens	6
Barn og unge: inkludering og tilhørighet	7
Parallelle sesjoner – en oversikt.....	8
Parallelle sesjoner – sammendrag	9
Seminarrom A: Personsentrert praksis	9
Seminarrom C: Brukererfaringer	13
Seminarrom E: Brukermedvirkning i forskning	17
Egget: Brukermedvirkning i tjenestene.....	21
Posterutstilling – en oversikt.....	25
Posterutstilling – sammendrag	26

PROGRAM

08.30-09.00: Dørene åpner – registrering, kaffe & frukt
Posterutstilling i vringlearealet

PLENUM

- 09.00-09.10 Konferansier Eduardo «Doddo» Andersen ønsker velkommen
- 09.10-09.20 Lansering av filmen «Rockovery: Bergen»
- 09.20-10.10 Plenumspanel: *Oppfølgingstilbud for voksne i psykisk helse- og rusfeltet – muligheter og utfordringer*
Konsertforedrag ved bandet Sommerbakk. Paneldeltakere: Steinar Hjelmbrække, Bjarte Johansen, Kjetil Lohne, Morten Sommerbakk, Vegard Wikne. Moderator: Einar Engelstad
- 10.10-10.45 Pause: Postervandring i vringlearealet («betjente» postere)
- 10.45-11.00 *POLYFON-året som gikk*: Brynjulf Stige og Bjarte Johansen
- 11.00-11.45 Plenumspanel: *Brukermedvirkning i arbeid med personer med demens*
Videoglimt fra D'e' festival. Paneldeltakere: Kari Frønsdal, Solgunn Knardal, Kristine Gustavsen Madsø, Jorunn Bakke Nydal, Gerd Karine Lunde Torsvik. Moderator: Doddo
- 11.45-12.45 Lunsj, posterutstilling i vringlearealet

PARALLELLE SESJONER I 4 SPOR

12.45-14.45: 30 minutter per presentasjon

14.45-15.00: Pause

PLENUM

- 15.00-15.15 POLYFONs erfaringspanel kårer POLYFON-konferansens beste poster
- 15.15-16.00 Plenumspanel: *Barn og unge: inkludering og tilhørighet*
Musikk ved Anita Lid. Paneldeltakere: Nina Bolstad, Marte Sortland Halås, Åsta Rosendahl Knudsen, Anita Lid, Marit Skivenes, Tora Serine Hatlen Toft. Moderator: Doddo

Plenumspanel – sammendrag

Oppfølgingstilbud for voksne i psykisk helse- og rusfeltet – muligheter og utfordringer

09.20-10.10, Egget

Musikkterapi har etterkvart fått stor merksemd og innpass innan psykisk helse- og rusfeltet, noko som mellom anna viser seg ved at musikkterapi er anbefalt i tre nasjonale retningslinjer: Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med psykoselidelser, Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet, og Nasjonal faglig retningslinje for avrusning fra rusmidler og vanedannende legemidler. I Bergen er musikkterapiens inntog synleggjort blant anna ved at Helse Bergen i 2017 vedtok at alle klinikkar i divisjon psykisk helsevern skulle ha musikkterapeut, og ved at når Bergensklinikkane først bestemte seg for å satse på musikkterapi, så etablerte dei tre heile musikkterapistillingar. Men kva skjer når institusjonsopphaldet eller behandlingsperioden er over og ein skal stå på egne bein? For mange er det då kvardagslivets utfordringar merkast, mellom anna når det gjeld nettverk og deltaking i samfunnslivets ulike arenaer. Dette indikerer også at det, i ein oppfølgingsfase, er eit stort behov for musikkterapeutiske tilbod og tilrettelegging for deltaking i det lokale kulturlivet.

I paneldebatten er det samla ulike aktørar i psykisk helse- og rusfeltet som har erfaringar med behandlings- og oppfølgingstilbud. Tema vil ha hovudfokus på muligheter og utfordringar kring musikkoppfølgingstilbud. Spørsmål som skal diskuteras vil mellom anna handle om retten til differensierte kulturtilbod, lågterskel- versus høgterskeltilbod, tverrfagleg samarbeid og refleksjonar kring terapiomgrepet.

Foto: Rune Rolvsjord

Oppfølging i psykisk helsefeltet

MOT82 er det første musikkoppfølgingstilbudet i psykisk helsefeltet som har jobba systematisk med musikkterapi som oppfølging. I debatten stiller Bjarne Johansen som er brukarrepresentant for MOT82 og leiar av erfaringspanelet til POLYFON. Musikkterapeut Vegard Wikne har erfaring som

vikar ved MOT82 og jobbar no som musikkterapeut ved Betanien DPS der han mellom anna har vore med på å utvikle musikkoppfølgingstilbodet MOT23.

Oppfølging i rusfeltet

MO-sentra i Bergen driv i ulik grad med ulike musikktilbod for brukarane, men det er førebels berre MO Fjell som har erfaring med musikkterapeut. Frå MO Fjell stiller dagleg leiar Kjetil Lohne. Bergenslinikkane har etablert musikkterapi som ein viktig del av behandlingstilbodet sitt, og stiller med Steinar Hjelmbrække i debatten.

Foto: Rune Rolvsjord

Morten Sommerbakk er brukarrepresentant i rusfeltet i POLYFONs erfaringspanel og er også nyleg tilsett som arbeidskraft i rusfeltet. I tillegg jobbar han med å utvikle eit musikkoppfølgingstilbod gjennom Blåkors sitt «Steg for Steg»-prosjekt.

Morten har vore ein viktig talsperson for musikkterapien gjennom konsertføredrag både med bandet Gatens Evangelium og det nye bandet Sommerbakk.

Introduksjon til denne bolken inkluderer konsertføredraget «Sommerbakk: historier frå eit levd liv». Sommerbakk består av låtskrivar Morten Sommerbakk på vokal og akustisk gitar, Bjarte Stien på bass og kor, Lasse Tuastad på gitar og kor, og Jan Åge Karlsen på diverse perkusjonsinstrument.

Paneldebattleiar Einar Engelstad

«Engelen» er nærmast ein legende innan kulturjournalistikken i Bergen. Med sin kritiske penn har han vore eit kompass for det meste som rører seg innan populærkulturelle strøymingar i Bergensområdet dei siste 30-40 åra. «Engelen» har fylgt bergensrocken tett og sett korleis fleire av aktørane i lokale rockeband har tilknytning til musikkterapimiljøet.

Brukermedvirkning i arbeid med personer med demens

11.00-11.45, Egget

Musikkterapi for personer med demens blir et stadig viktigere praksisområde. I den nye folkehelsemeldinga – «Gode liv i eit trygt samfunn», Meld. St. 19 (2018–2019) – er musikkterapi beskrevet i en egen informasjonsboks, i et tekstavsnitt om forebygging og mestring av demens: «Dersom ein person med demens har mist evna til å snakke og forstå, kan musikk vere ei alternativ form for kommunikasjon. Musikkterapi inneheld element som song, lytting, improvisasjon, rørsle, dans og bruk av instrument under leiing av ein musikkterapeut».

Evidensgrunnlaget for å ta i bruk musikkterapi, blir beskrevet med utgangspunkt i Cochrane-oversikten på feltet. Musikk som alternativ form for kommunikasjon peker likevel ikke bare i retning av effekter på symptomer, men også i retning av personsentrert praksis og brukermidvirkning.

I løpet av denne bolken presenteres et musikalsk innslag fra D'e festival, en kulturfestival for og med menneske med demens. Musikkterapeut Solgunn Knardal ved NKS Olaviken

alderspsykiatriske sykehus vil samtale med en pårørende om hverdagens utfordringer, mens psykolog Kristine Gustavsen Madsø, også fra NKS Olaviken, vil snakke om muligheter og utfordringer knyttet til brukermidvirkning i forskning. Hva betyr brukermidvirkning for tjenestene? Det er spørsmålet som Jorunn Bakke Nydal, fagleder i avdelingen Helse og velferd i Flora kommune, vil ta opp. Etter disse innspillene, samles paneldeltakerne til en samtale om musikkterapiens muligheter og begrensninger når det gjelder brukermidvirkning for menneske med demens.

D'e festival

D'e festival er en årlig festival for og med menneske med demens, organisert av Bergen kommunes Kompetansesenter for demens, ved musikkterapeutene Gerd Karine Lunde Torsvik, Liv Jorunn Sørheim Svangstu og Kathrine Dahle.

Solgunn Knardal

Solgunn Knardal er musikkterapeut ved NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus. Sammen med Ingrid T. Hansen i Nasjonalforeningen for folkehelsen, har hun bl.a. hatt ansvar for Møteplass for mestring i Vest-Norge. Møteplass for mestring er et landsdekkende kurstilbud og et av pårørendetiltakene i Demensplan 2020. Tilbudet administreres av Aldring og helse på oppdrag fra Helsedirektoratet.

Kristine Gustavsen Madsø

Kristine Gustavsen Madsø er psykolog ved NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus og arbeider med ph.d.-prosjektet «Musikkterapi for hjemmeboende personer med demens sammen med en pårørende».

Jorunn Bakke Nydal

Jorunn Bakke Nydal er musikkterapeut og fagleder i avdelinga Helse og velferd i Flora kommune (nye Kinn kommune etter nyttår). Hun har vært sentral i oppbygginga av musikkterapitjenestene i Flora kommune.

Barn og unge: inkludering og tilhørighet

15.15-16.00, Egget

Inkludering og tilhørighet er viktige stikkord i arbeid med barn og unge. Inkludering og tilhørighet handler blant annet om å la unge få mulighet til å delta i nærmiljøforankrede fritidsaktiviteter der de kan få nødvendig støtte fra voksne og jevnaldrende, det handler om å få tilgang på god og tilpasset opplæring i barnehagen og i skolen, og ikke minst handler det om å gi de unge en stemme i egne beslutningsprosesser.

Foto: Rolf Sejersted

I løpet av denne bolken presenteres det kunstnerisk innslag fra ungdom tilknyttet kulturlaget Kom Nærmere.

Vi skal gjennom musikk og samtale få høre historien om en ungdom som har brukt musikken som verktøy i egne selvhjelpsprosesser, i kritiske overganger i livet. Nina Bolstad fra Bergen kommune gir bakgrunn for hvorfor kommunen nå øker sin satsning på musikkterapi for barn og unge. Bergen musikkterapisenter bidrar med erfaringer om hvordan elever på kulturskolen deltar i og påvirker musikkterapitilbudet, og Marit Skivenes

fra Universitetet i Bergen kommer med et innlegg der hun begrunner bruken av musikkterapi i feltet barn og unge sett fra et barnefokusert perspektiv. De ulike deltakerne vil også opptre i rollen som paneldebatt deltakere der de sammen reflekterer over verdien av musikkterapi sett fra ulike aktørposisjoner.

Bergen musikkterapisenter

Bergen musikkterapisenter ved Bergen kulturskole er et kompetansesenter som bl.a. tilbyr tilpasset musikkopplæring og musikkterapi for barn/unge og for brukere av psykisk helsevern.

Kom Nærmere med musikkterapeut Marte Sortland Halås

Kom nærmere er et kulturlag for ungdom med tilhørighet i Bergen, Skien, Oslo og Trondheim. Marte Sortland Halås er nylig utdannet musikkterapeut fra Griegakademiet som jobber for Stendi AS og for Bergen kommune.

Nina Bolstad

Nina Bolstad er leder for Avdeling for kunnskapsutvikling i Etat for barn og familier, Byrådsavdeling helse og omsorg, Bergen kommune.

Marit Skivenes

Marit Skivenes er professor ved Universitetet i Bergen, direktør for Centre for Research on Discretion and Paternalism, og leder for forskningsgruppen DIPA (Discretion and Paternalism). Hun er også co-director ved CEIPAMM (Centro Europeo de Investigación, Políticas y Acción Para Los Menores y La Migración).

PARALLELLE SESJONER

	Seminarrom A Personsentrert praksis	Seminarrom C Brukererfaringer	Seminarrom E Brukermedvirkning i forskning	Egget Brukermedvirkning i tjenestene
12.45	Moksnes, Daling & Almvik (I): Hva kjennetegner et recovery-støttende korsangtilbud til personer som har utfordringer med sin psykiske helse?	Haaland, Dale & Kielland (I): Brukererfaringer med musikkterapi: Tre nye rapporter fra rus- og psykisk helsetjeneste	Crooke (F): Music therapy consultation in Australian schools: Centring teacher experience	Lohne & Ottesen (P): Ting tar tid – erfaringar med å spele inn album i kommunalt lågterskel rusarbeid
13.15	Mork & Myklebust (P): Musikkterapi i rusbehandling frå eit avdelingsperspektiv	Lindvall (F): Musikkterapi for barn på sykehus: evaluering av brukererfaringer	Tuastad & Johansen (F): Fra stigmatisering til involvering? – et forskningsprosjekt under utarbeiding i musikkterapifeltene psykisk helse og rus	Barstad & Wilhelmsen (P): Erfaringskompetanse og musikkterapi-kompetanse i samarbeid – hvorfor og hvordan?
13.45	Meberg & Ottesen (P): Musikkterapi og mentaliseringsbasert gruppebehandling for personar med borderline personlegdomsforstyrning	Ghetti, Brenner & Gold (F): Music therapy for people with substance use disorders: Cochrane Systematic Review	Metell & Klyve (F): Brukermedvirkning i forskning med barn – er det mulig?	Bakke Nydal (I): Musikkterapi som ein integrert del av offentleg sektor: Kva er brukaren si rolle i dette?
14.15	Schmid & Rolvsjord (F): En trening i empati og refleksivitet – en kvalitativ forskningsstudie om musikkterapi-studenters læringsprosesser i rollespillundervisning	Krüger, Torstuen & Høiseth (F): Musikkterapi som integrert tiltak på barnevernsinstitusjon – en case-studie	Solli (F): Musikkterapi i FACT-team: foreløpige erfaringer fra forskningsstudien MusTCare	Berg, Børnes og Hjelmbrekke (P): Erfaringskonsulent i musikkterapi – erfaringar frå Bergensklubben

Parallelle sesjoner – sammendrag

Seminarrom A: Personsentret praksis

Hva kjennetegner et recovery-støttende korsangtilbud til personer som har utfordringer med sin psykiske helse?

(I) *Innspill*

12.45-13.15, Seminarrom A

Foredragsholdere

Beate Moksnes, deltaker/bruker, beate.moksnes@hotmail.com

Grete Daling, førstelektor ved Nord Universitet, grete.daling@nord.no

Arve Almvik, dosent ved Nord Universitet, arve.almvik@nord.no

Sammendrag

Tilrettelegging og tilpasning av metodikk og repertoar kan være en forutsetning for å muliggjøre helsegevinsten ved korsang (Balsnes, 2015). En studie om hvordan deltakelse i ukentlige korsangøvelser kan fremme bedring hos personer med psykiske helseutfordringer, viser at det pedagogiske verdigrunnlaget med mestring og læring i fokus, samt dirigentens relasjonelle kvaliteter er sentralt for opplevelsen av mestring hos deltakerne (Dyrstad et al., 2017; Daling, 2018). Vi trenger mer kunnskap om hvorfor deltakelse i et korsangtilbud er positivt for personer med psykiske helseplager og hvordan deltakelse i et kortilbud kan gi muligheter for å utvikle en positiv identitet og et godt liv til tross for psykiske helseplager. Spørsmålene vi ønsker å belyse og diskutere er: 1) hva kjennetegner et recovery-støttende korsangtilbud for personer som har utfordringer med sin psykiske helse? 2) hvorfor kan deltakelse i et kortilbud være positivt for den enkelte deltaker? Foredragsholderne vil presentere egen forskning om temaet, brukererfaringer og tips om oppstart av et kor pluss gjennomføring av en øvelse. Klipp fra egenproduserte videofilmer blir benyttet. Flere kommuner tilbyr korsang for personer med psykisk helse og rusproblemer. Musikkerapeuter og sangpedagoger har ofte sentrale roller i ledelse og gjennomføring. Seminaret vil gi innspill til relevante øvelser, anvendelse av gehørbasert metodikk og repertoarvalg. En bruker vil presentere sine erfaringer med å delta i et konkret korsangprosjekt. Vår presentasjon bygger på korsangprosjektet Syng deg friskere: www.syngdegfriskere.no, i regi av Nord Universitet, hvor førstelektor og sangpedagog Grete Daling har vært musikalsk ansvarlig.

Referanser

Balsnes, A. H. (2015). I get sick when I don't go to choir practice. Choral Singing as a Health Promoting Resource. I U. Geisler & K. Johansson (Red.), *Choral Singing: Histories and Practices*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishers.

Daling, G. (2018). *Syng deg friskere: en digital håndbok* [Video]. Hentet fra <https://www.youtube.com/watch?v=n1SgamReGPY>

Daling, G. & Almvik A. (2018). Nettstedet www.syngdegfriskere.no. Krafttak for sang.

Dyrstad, A., Almvik, A., Bjerkeset, O. & Ness, O. (2017). Korsang som recovery-fremmende tiltak for personer med psykiske helseplager. *Scandinavian Psychologist* 4, e17. <https://doi.org/10.15714/scandpsychol.4.e17>

Musikkterapi i rusbehandling frå eit avdelingsperspektiv

(P) Presentasjon av praksiserfaringar

13.15-13.45, Seminarrom A

Foredragshaldarar

Anne Marie Espeland Mork, sjukepleiar/seksjonsleiar ved Bergensklinikken,

amorke@bergensklinikkene.no

Kristin Mjånes Myklebust, musikkterapeut ved Bergensklinikken, kismyk@bergensklinikkene.no

Samandrag

Bergensklinikken har frå 2013-2018 gjennomført eit prosjekt med formål å systematisk prøve ut og implementere musikkterapi i rusbehandling (Dale, 2014; Dale, 2019). Prosjektet var finansiert av NAV, og ein del av prosjektet gjekk ut på å prøve ut musikkterapi i avrusing og stabilisering på skuteviksklinikken i perioden juni-desember 2018. Det vart arrangert ei open gruppe 1-2 gongar i veka med moglegheit for individuell oppfølging for dei som ønskte dette. Metoden som vart brukt var ressursorientert musikkterapi (Rolvjord, 2010) organisert som ei lågterskelgruppe. Individuell oppfølging vart tilpassa i forhold til pasienten sine ønske og mål. Fokus i musikkterapien var på å m.a. ta vekk fokus frå somatiske problem, abstinensar, gi pasientane eit «friminutt» og så eit frø for ei meningsfull fritid som ikkje inkluderer rus. Fokus på ressursar, styrke og moglegheiter, samt å motivere til behandling/gjere det lettare å gjennomføre behandlingsforløpet vart derfor viktig. Erfaringar frå tilsette var m.a. at det var lettare å motivere pasientane til denne gruppa og det var ei endring i stemninga på avdelinga etter gruppe. Vi forsøkte å ha høg grad av brukarmedverknad der pasientane sjølve var med på å forme gruppene. Tilbakemeldingar frå pasientane er svært positive. Dei dreg fram at det er mykje følelsar som kan dukke opp, det er ei god stemning, dei føler dei høyrer til og er del av eit fellesskap, dei fekk moglegheit til å finne tilbake til og vidareutvikle ei interesse og uttrykke deira kreativitet. Vi ønsker å formidle våre erfaringar frå musikkterapi i rusbehandling, samt skildre pasientane og andre tilsette sine tilbakemeldingar på denne terapiforma.

Referansar

Dale, R. (2014). Evaluering av prosjekt 'musikkterapi' ved Stiftelsen Bergensklinikkene. (Rapport 2014). Bergen:

Kompetansesenter rus – region vest Bergen, Stiftelsen Bergensklinikkene. Henta frå

https://wpstatic.idium.no/www.rusfeltet.no/2016/11/Evaluering_Hjellestad2014.pdf

Dale, R. (2019). «Jeg tenker at musikkterapi er å mestre.» Brukererfaringar: Evaluering av musikkterapi ved Bergensklinikken (Rapport 2019). Bergen: Kompetansesenter rus vest Bergen. ISBN: 978-82-691697-0-6.

Henta frå <http://korusbergen.no/index.php/2019/06/24/brukererfaringer-evaluering-av-musikkterapi-ved-bergensklinikkene/>

Rolvjord, R. (2010). *Resource-Oriented Music Therapy in Mental Health Care*. Gilsum: Barcelona Publishers.

Musikkterapi og mentaliseringsbasert gruppebehandling for personar med borderline personlegdomsforstyrring

(P) Presentasjon av praksiserfaringar

13.45-14.15, Seminarrom A

Foredragshaldarar

Ann Kristin Meberg, psykolog ved Øyane DPS, Helse Bergen, ann.kristin.meberg@helse-bergen.no

Malena Grov Ottesen, musikkterapeut ved Øyane DPS, Helse Bergen, malena.grov.ottesen@helse-bergen.no

Rettleiar: Agnete Fossbakk, overlege og forskning- og fagutviklingsleiar ved Øyane DPS, Helse Bergen

Samandrag

Mentaliseringsbasert terapi (MBT) er evidensbasert behandling for personar med personlegdomsforstyrring. Mentalisering inneber å forstå seg sjølv og andre, eins opplevingar og handlingar i lys av mentale fenomen som kjensler, haldningar, kunnskap, håp osv. Når vi mentaliserer bruker vi både eksplisitt og implisitt informasjon i vår tolking av oss sjølve og andre. Fleire musikkterapeutar har trekt parallellar mellom musikkterapi og mentalisering (Trondalen, 2016; Hannibal & Schwantes, 2017). Å lytte til musikk kan gi oss tilgang til vår indre verd, musikken er eit eksplisitt objekt, men det er også ei handling når vi musiserer saman (Hannibal, 2019, s. 97). Det er dette som gjer at musikk og MBT er ein god kombinasjon. Vi vil presentere våre erfaringar knytt til MBT og musikkterapigruppe for ei pasientgruppe som strever med å delta i ordinær MBT-behandling, grunna utfordringar som nedsett kognitiv funksjon og/eller lærevanskar og auka angstnivå i sosiale situasjonar. Det finst døme på MBT-metodikk i gruppemusikkterapi (Hannibal, 2008), men vi har ikkje greidd å finne døme der musikkterapi og psykoedukativ mentaliseringsbasert gruppeterapi er kombinert. Vi vil integrere musikkterapi og MBT-psykoedukasjon, målet er at musikken skal fungere som reguleringshjelp, tilføre positive kjensler og fremme lek og tryggleik. Gruppa er leia av ein psykolog og ein musikkterapeut. Musikken som deltakarane vel, vil vere ramma for samtalen kring mentalisering. Vi har tilpassa manualen frå psykoedukativ MBT gruppe (Karterud & Bateman, 2011) som vi vil bruke som støtte til tema som kjem fram i songtekstane. Deltakarane i gruppa vel om me skal lytte eller spele og syngje songane. Presentasjonen omhandlar erfaringar vi har gjort oss frå starten i august 2019.

Referansar

Hannibal, N. (2008). Gruppemusikterapi med pasienter med borderline personlighedsforstyrrelse i dagbehandlingsregi. *Musikterapi i psykiatrien: årsskrift 5(1)*, s. 76-101.

Hannibal, N. (2019). Mentalization-based treatment. I S. L. Jacobsen, I.N. Pedersen & L.O. Bonde (Red.), *A Comprehensive Guide to Music Therapy, 2nd Edition* (s. 93-97). London: Jessica Kingsley Publishers.

Hannibal, N. & Schwantes, M. (2017). Mentalization Based Treatment (MBT): A Possible Theoretical Frame for Music Therapy Practice in Clinical Psychiatry. *Voices: A World Forum for Music Therapy*, 17(2). <https://doi.org/10.15845/voices.v17i2.897>

Karterud, S. & Bateman, A. (2011). *Manual for Mentaliseringsbasert Psykoedukativ Gruppeterapi (MBT-I)*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Trondalen, G. (2016). *Relational Music Therapy: An Intersubjective Perspective*. Dallas, TX: Barcelona Publishers.

En trening i empati og refleksivitet – en kvalitativ forskningsstudie om musikkterapistudenters læringsprosesser i rollespillundervisning

(F) Presentasjon av forskning

14.15-14.45, Seminarrom A

Foredragsholdere

Wolfgang Schmid, førsteamanuensis ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen, wolfgang.schmid@uib.no

Randi Rolvsjord, instituttleder ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen, randi.rolvsjord@uib.no

Sammendrag

Introduksjon: I denne kvalitative forskningsstudien ble musikkterapistudenters erfaringer med deltakende rollespill utforsket. Hovedproblemstillingen var: Hvordan opplever og lærer studenter musikkterapi gjennom rollespill? Rollespill er en tilnærming til aktiv læring i høyere utdanning som legger vekt på erfaring og samarbeid, og som integrerer teori og praksis i læringsprosesser. Gjennom simulerte scenarier får studentene konkrete erfaringer som gir grunnlag for refleksjon og læring. **Metode:** I dette prosjektet ble data samlet inn gjennom fire fokusgruppeintervju. Til sammen var det 13 deltakere i studien. Deltakerne hadde alle erfaring med rollespill som undervisningsform mens de var studenter ved det femårige integrerte mastergradsstudiet i musikkterapi ved Universitetet i Bergen. Vi benyttet oss av en samarbeidende, refleksiv holdning til dataanalysen, og anvendte en tematisk analyse og en fortolkende hermeneutisk strategi. **Resultater:** Gjennom dataanalysen ble fem *kontinuum av læringsopplevelser* identifisert. Resultatene fremhever rollespillets bidrag til læring av empati, refleksivitet og personsentrert praksis. **Diskusjon:** Med hensyn til konferansens tema vil presentasjonen særlig fremheve og diskutere hvordan studenter lærer gjennom opplevelsen av å gå inn i en klientrolle. Ved å skifte perspektiv blir studentene konkret kjent med hvordan det kan oppleves å være bruker, å bli møtt med sine behov og ideer eller ikke, og hvordan det kan kjennes å kunne bidra aktivt til endrings- og bedringsprosesser.

Referanser

- Goodman, K. D. (2011). *Music therapy education and training: From theory to practice*. Springfield, IL: Charles C. Thomas.
- Johns, Chr. (Red.). (2017). *Becoming a reflective practitioner* (5. utg.). Oxford: Wiley-Blackwell.
- Rolvsjord, R. & Stige, B. (2015). Concepts of context in music therapy. *Nordic Journal of Music Therapy*, 24(1), s. 44-46.
- Schmid, W. (2018, June). *Learning in vivo – about practitioner knowledge, learning as social participation, and becoming a reflective music therapy practitioner*. Keynote presented at the Grieg Research School of Interdisciplinary Music Studies, Stavanger, Norway.

Seminarrom C: Brukererfaringer

Brukererfaringer med musikkterapi: Tre nye rapporter fra rus- og psykisk helsetjeneste

(I) Innspill

12.45-13.15, Seminarrom C

Foredragsholdere

Kirsten Line Haaland, spesialrådgiver ved Kompetansesenter rus – region Oslo,

kirsten.haaland@vel.oslo.kommune.no

Reidar Tore Dale, spesialrådgiver ved Kompetansesenter rus – region vest Bergen,

ReidarTore.Dale@ihelse.net

Torhild Kielland, rådgiver i Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon, Kielland@rusfeltet.no

Sammendrag

Innspillet vil være refleksjoner over innsikten brukerundersøkelser gir. Vi vil også kommentere musikkterapiens plass i spesialisthelsetjeneste/rusbehandling, i kommunal rus og psykisk helsetjeneste og i kommunalt oppsøkende og forebyggende arbeid. For få år siden fantes ingen tilbud om musikkterapi i rusfeltet. I 2019 blir tre nye rapporter med brukererfaringer, implementeringsgrep og samarbeidserfaringer publisert og vil supplere fire tidligere rapporter. De tre rapportene er fra Velferdsetaten Oslo kommune Uteseksjonen, Sandnes kommunes rus og psykisk helsetjeneste og fra Bergensklinikken. Vi har intervjuet i alt 38 brukere; 13 innbyggere i Sandnes (som har to hele musikkterapeutstillinger), 20 brukere ved Bergensklinikken (tre hele stillinger) og 5 ungdommer fra uteseksjonen i Oslo (en 30 % stilling). I tillegg har vi intervjuet en rekke samarbeidspartnere, ansatte og ledere. I innspillet vil vi vise hvordan tjenestene har funnet gode løsninger på tverrfaglig samarbeid og teamtilhørighet. Erfaringene viser at musikkterapi bidrar til opplevelse av mestring, som gir overføringsverdi til andre livsområder, økt motivasjon og håp, bedre psykisk helse, redusert behov for rusmidler, sosiale forpliktelser som forebygger isolasjon og bidrar til tilhørighet, bedret selvfølelse og mindre stigma. Vi vil i innspillet legge vekt på fire ulike poeng ut fra målgruppene; 1. relasjon/terapeutisk allianse, 2. hvordan tilbudet supplerer tjenestetilbudet og bidrar til å nå ungdom som ellers er vanskelig å nå, 3. ta i bruk musikk for å sette ord på tanker og følelser, 4. økt motivasjon og håp.

Rapporter omtalt i innspillet

Dale, R. (2019). «Jeg tenker at musikkterapi er å mestre.» Brukererfaringar. Evaluering av musikkterapi ved Bergensklinikken. (Rapport 2019). Bergen: Kompetansesenter rus vest Bergen. ISBN: 978-82-691697-0-6. Hentet fra

<http://korusbergen.no/index.php/2019/06/24/brukererfaringer-evaluering-av-musikkterapi-ved-bergensklinikkene/>

De to andre rapportene er ennå ikke publisert på nett eller på papir.

Informasjon om tidligere rapporter: <https://www.rusfeltet.no/musikkterapi/#.XMgYizAzbX4>

Andre referanser:

Askheim, O.P. & Starrin, B. (2007). *Empowerment i teori og praksis*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Norcross, J. C. (2010). The Therapeutic Relationship. I B.L. Duncan, S.D. Miller, B. E. Wampold, & M. A. Hubble (Red.), *The Heart and Soul of Change: Delivering What Works in Therapy* (2. utg., s. 113-141). Washington DC: American Psychological Association.

Nordanger, D. (2018). *Relasjonens kraft. Et perspektiv på evidensbasert psykologisk praksis* [Videoklipp]. Hentet fra <https://www.rvtsvest.no/relasjonenskraft/>

Trondalen, G., Stige, B., Dale, R. & Kielland, T. (2016). Musikkterapi i rusbehandling. *Tidsskriftet sykepleien*, Volume 27(2), s. 20-27.

Pasienter og pårørendes erfaringer med musikkterapitilbudet ved Barne- og ungdomsklinikken på Haukeland universitetssykehus. Presentasjon av resultater fra en kvalitativ pilotstudie

(F) Presentasjon av forskning

13.15-13.45, Seminarrom C

Foredragsholder

Merethe Wolf Lindvall, musikkterapeut ved Haukeland universitetssjukehus, Barne- og ungdomsklinikken, merethe.wolf.lindvall@helse-bergen.no

Sammendrag

Våren 2016 startet jeg i min stilling som musikkterapeut ved Barne- og ungdomsklinikken på Haukeland universitetssykehus. Målet har vært å bygge opp et godt og tilgjengelig musikkterapitilbud som kan møte både biologiske, psykologiske og sosiale behov hos inneliggende barn og familier. Etter tre år med etablering og utprøving har vi nå gått videre med å evaluere tilbudet sammen med brukerne. Våren 2019 var vi så heldige å få såkornmidler fra POLYFON som gjorde det mulig å få gjennomført en kvalitativ pilotstudie i form av et antall semi-strukturerte forskningsintervju av barn og deres familier som har mottatt musikkterapi under sykehusoppholdet. Hensikten har vært å få en dypere forståelse for hvordan barna og familiene har opplevd behandling og sykdom generelt og musikkterapitilbudet spesielt. Intervjuene har også hatt fokus på psykologiske senskader som følge av somatisk sykdom og traumeforebyggende arbeid. Et av kravene for å kunne inkluderes i studien har vært at barnet har mottatt musikkterapi ved minst tre tilfeller og minimum 5 musikkterapisesjoner. Foreldrene har blitt intervjuet uten barna tilstede, og barn eldre enn syv år har hatt egne intervju. Intervjuene har blitt analysert ved hjelp av fortolkende fenomenologisk analyse. Pilotstudien har vært viktig for oss for den videre utviklingen av tilbudet og for å få dybdekunnskap til å utvikle enda mer brukerrettet forskning på effekt av musikkterapi for barn på sykehus. Denne presentasjonen vil legge frem noen av resultatene fra analysen og diskutere hvorvidt musikkterapi er egnet som et forebyggende tiltak mot psykologiske senskader med en traumebevisst tilnærming i et biopsykososialt perspektiv.

Referanser

- Diseth, T. (2006). Dissociation following traumatic medical treatment procedures in childhood: a longitudinal follow-up. *Development and Psychopathology* 18(2006), s. 233-251.
DOI: <https://doi.org/10.1017/S0954579406060135>
- Ghetti C. M. & Whitehead-Pleaux, A. (2015). Sounds of Strength. Music Therapy for Hospitalized Children at Risk for Traumatization. I C. Malchiodi (Red), *Creative interventions with traumatized children* (2. utg.). NY: Guilford Press.
- Gjems, S. & Diseth, T. H. (2011). Forebygging og behandling av psykologiske traumer hos somatisk syke barn. *Tidsskrift for norsk psykologforening*, nr.48, s. 857-862 <https://psykologtidsskriftet.no>

Music therapy for people with substance use disorders: Findings from a Cochrane Systematic Review

(F) Presentasjon av forskning

13.45-14.15, Seminarrom C

Foredragsholdere (* = forfattere som presenterer)

Claire Ghetti*, førsteamanuensis ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen, claire.ghetti@uib.no

Xi-Jing Chen, musikkterapeut og forsker ved CAS Key Laboratory of Mental Health, Institute of Psychology, Chinese Academy of Science, Beijing, Kina, chenxijing@aliyun.com

Annette Brenner*, forsker ved GAMUT, NORCE Norwegian Research Centre, anbr@norceresearch.no

Laurien Hakvoort, musikkterapeut og forsker ved ArteZ University of the Arts, Enschede, Nederland, L.Hakvoort@ArtEZ.nl

Lars Lien, lege og PhD, leder ved Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse, Lars.lien@sykehuset-innlandet.no

Christian Gold*, forsker I ved GAMUT, NORCE Norwegian Research Centre, chgl@norceresearch.no

Sammendrag

Introduction: There is strong public and user interest in understanding how music therapy can contribute to improving the lives of people who have challenges related to substance use. This Cochrane Review analyzes the current evidence available from randomized controlled trials of music therapy to determine benefits and harms and assess magnitude of effects. *Methods:* This systematic review examined the effects of music therapy (MT) versus standard care or active controls (verbal therapy or recreational music). We included parallel and cross-over randomized controlled trials of people with diagnosis of SUD who received music therapy from a trained music therapist. There were no language or publication date restrictions. *Results:* From 704 relevant records, 12 studies met inclusion criteria (1111 participants), the majority of which were conducted in detoxification settings in the United States. Included studies did not assess the pre-specified outcomes of severity of substance dependence/abuse, cessation of substance use, or serious adverse events. In comparison to standard care, a significant effect favoring MT was found for clinician-rated depressive symptoms, motivation for treatment/change, and substance craving. These significant effects were reduced or eliminated when MT was compared to active controls. *Discussion:* Experimental evidence examining the effects of MT for SUD is emerging, and several outcomes important for users and stakeholders have not been examined. Future research should assess long-term outcomes like reduction or cessation of substance use, evaluate effects of MT on more homogenous groups of substance users, control for changes in psychological symptoms across the treatment period, and explore mechanisms of change.

Referanser

- Aldridge, D. & Fachner, J. (Red.). (2010). *Music therapy and addictions* (2. utg.). London: Jessica Kingsley Publishers.
- Ghetti, C., Chen, X.J., Fachner, J. & Gold, C. (2017). Music therapy for people with substance use disorders [protocol]. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2017, Issue 3. Art. No.: CD012576.
- Hohmann, L., Bradt, J., Stegemann, T. & Koelsch, S. (2017). Effects of music therapy and music-based interventions in the treatment of substance use disorders: A systematic review. *PLoS One* 12(11): e0187363.
- Mays, K. L., Clark, D. L. & Gordon, A. J. (2008). Treating addiction with tunes: A systematic review of music therapy for the treatment of patients with addictions. *Substance Abuse*, 29(4), s. 51-59. doi: 10.1080/08897070802418485.

Musikkterapi som integrert tiltak på barnevernsinstitusjon – en case-studie

(F) Presentasjon av forskning

14.15-14.45, Seminarrom C

Foredragsholdere

Viggo Krüger, førsteamanuensis ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen; leder for GAMUT – Griegakademiets senter for musikkterapiforskning, UiB/NORCE,

viggo.kruger@uib.no

Elisabeth Torstuen, musikkterapeut i Stendi, elisabeth.torstuen@stendi.no

Thomas Høiseth, fagsjef Barnevern i Stendi, thomas.hoiseth@stendi.no

Sammendrag

Dette innlegget fokuserer mot oppstart av musikkterapeutisk tiltak på barnevernsinstitusjon for ulike målgrupper. Utgangspunktet er arbeidet med en pågående artikkel, planlagt publisert i et norsk tidsskrift, der vi skal dokumentere bruk av musikkterapi som tiltak på en barnevernsinstitusjon. Fordi vi skal presentere kvalitativt datamateriale der voksne som arbeider med barn og unge uttaler seg, mener vi vårt bidrag er relevant for temaet brukermedvirkning. Vi ønsker med studiet å lære av barnevernsansatte og deres erfaringer med bruk av musikkterapi. Bakgrunnen for studien er at tilbud for målgruppen er mangelfullt beskrevet, og erfaringene med et systematisk musikkterapeutisk arbeid er begrenset. I innlegget blir problemstilling, metode, foreløpige datafunn og teori presentert og belyst. Vi ønsker å presentere arbeidet med artikkelen slik det vil foreligge på det daværende tidspunkt, som «work in progress». Det betyr at vi ikke kommer til å presentere ferdige funn og teoretiske tema, men heller vise hvor i forskningsprosessen arbeidet befinner seg. Datainnsamlingen er planlagt å ta utgangspunkt i refleksjoner fra musikkterapeutene og nøkkelpersonalet på institusjonene. Datainnsamlingen er planlagt å avsluttes i oktober/november 2019. Målet er å gi deltakere høyest mulig grad av medvirkning hva gjelder forskningsprosjektets problemstillinger, fokus og konklusjoner (Borg & Kristiansen, 2009). I innlegget vil vi vise hvordan vi har gått frem for å arbeide etter en participatory action research (Healy, 2001). I arbeidet med å samle inn data legger vi stor vekt på å utvikle kunnskap basert på idealer om medbestemmelse og deltakelse. Prosjektet er NSD-godkjent gjennom tilknytning til forskningsprosjektet: *Mot et selvstendig liv i felleskap: en kvalitativ studie av musikkterapeutisk praksis i fasen av ettervern innen barnevernet*.

Referanser

Borg, M. & Kristiansen, K. (2009). *Medforskning – å forske sammen for kunnskap om psykisk helse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Healy, K. (2001). Participatory action research and social work. *International Social Work*, 44(81), s. 93-105.

Seminarrom E: Brukermedvirkning i forskning

Music therapy consultation in Australian schools: Centring teacher experience

(F) Presentasjon av forskning

12.45-13.15, Seminarrom E

Foredragsholder

Alexander Crooke, Postdoktor (Postdoctoral Research Fellow) ved Creative Arts Therapies Research Unit, University of Melbourne, Australia, crookea@unimelb.edu.au

Sammendrag

Drawing on research in Australian schools, this presentation will explore the experience of teachers as “users” in the context of school-based music therapy programs. Efforts to establish a role for music therapy in mainstream education have seen a move beyond student-only focused programs, and a shift towards integrating theory and practice into school systems (Rickson & McFerran, 2014). This is largely characterised by a rise in music therapy consultation or mentor models, where therapists work with teachers to develop their capacity for using music to support student wellbeing in their everyday teaching practice (Rickson, 2012). This shift towards consultation models, as a way to work within mainstream school settings in countries like Australia and New Zealand, means many therapists often spend more time face-to-face with staff than they do with students. Even though the ultimate goal of this work is to support student wellbeing, such approaches effectively reposition staff as the client or “user” of the music therapists’ services (Steele, Crooke, & McFerran, 2019). Not only is this distinction often absent from existing literature, but there is little to no research which explores and discusses teachers’ experiences as the “users” of such services. This presentation not only aims to make this distinction explicit, it will also use research to highlight teachers’ experiences and the challenges and assumptions around their participation. Specifically, findings from a three-year ethnographic study – which prioritised teachers’ lived experience of arts mentorship – will be used to illustrate personal and professional challenges teachers face engaging and implementing arts-based content in contemporary school settings. To initiate dialogue for potential ways forward, recommendations from the above research will be presented, as well as user-informed strategies as potential approaches to school-based music therapy programs.

Referanser

Rickson, D. (2012). Music therapy school consultation: A unique practice. *Nordic Journal of Music Therapy*, 21(3), s. 268-285.

Rickson, D. & McFerran, K. S. (2014). *Creating Music Cultures in the Schools: A Perspective from Community Music Therapy*. Gilsum, NH: Barcelona Publishers.

Steele, M., Crooke, A. H. D. & McFerran, K. S. (2019). What About the Teacher? A Critical Interpretive Synthesis on Literature Describing Music Therapist/Teacher Consultation in Schools. *Submitted for publication*.

Fra stigmatisering til involvering? – et forskningsprosjekt under utarbeiding i musikkterapifeltene psykisk helse og rus

(F) Presentasjon av forskning

13.15-13.45, Seminarrom E

Foredragsholdere

Lars Tuastad, førsteamanuensis ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen; musikkterapeut ved Bjørgvin DPS, Helse Bergen; prosjektleder for MOT82, lars.tuastad@uib.no
Bjarte Johansen, brukerrepresentant ved MOT82 og leder for POLYFONs erfaringspanel, bjartejohansen4@hotmail.com

Sammendrag

Stigma er et alvorlig samfunnsproblem som ofte rammer marginaliserte grupper. Erving Goffman, som gjorde begrepet kjent gjennom sine avviksstudier på 1960-talet, definerer stigmatisering som «en diskrediterende egenskap som diskvalifiserer personer fra full sosial aksept» (Goffman, 1963, s. 3). Prosjektet *Fra stigmatisering til involvering?* ønsker å undersøke hvordan stigmatisering oppleves i feltene psykisk helse og rus, og om musikkterapi kan bidra til å motvirke stigma i disse feltene. Støtte er gitt av POLYFON for å utvikle en større forskningssøknad til prosjektet. Behovet for å forske på temaet stigmatisering springer ut av praksisfeltet. Et av temaene som kom fram i bruker spør bruker evalueringen av oppfølgingstilbudet MOT82 var stigmatisering (Tuastad, Johansen & Østerholt, 2018). Deltakerne diskuterte engasjert rundt tema knyttet til stigma og psykisk helse, om forholdet mellom sykdom og ikke sykdom, og om hvordan ulike navn og benevninger opplevdes som merkelapper. Innen rus blir stigma ofte forbundet med skam, moralsk forargelse og ekskludering. Forskningsspørsmålene er:

- Hvordan oppleves stigmatisering for brukere i musikkterapifeltene psykisk helse og rus?
- På hvilken måte kan musikkterapi bidra til å motvirke stigma i musikkterapifeltene psykisk helse og rus?

For å undersøke forskningsspørsmålene vil vi benytte oss av Bruker Spør Bruker metoden. Fokusgruppeintervju vil bli utført av brukerrepresentanter og utforske temaer som: hvordan stigma oppleves av brukerne, hva som kan bidra til å redusere stigma, og hvilken rolle musikkterapi spiller i forhold til stigma i feltene psykisk helse og rus. Det musikkterapiteoretiske utgangspunktet for prosjektet er innen recovery-, ressurs- og samfunnsorienterte perspektiv (Solli, 2014; Rolvsjord, 2010; Stige & Aarø, 2012). I presentasjonen vil foreløpige funn og refleksjoner bli delt.

Referanser

- Goffman, E. (1963). *Stigma: notes on the management of spoiled identity*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Rolvsjord, R. (2010). *Resource-oriented music therapy in mental health care*. Gilsum, NH: Barcelona.
- Solli, H. P. (2014). *The groove of recovery: a qualitative study of how people diagnosed with psychosis experience music therapy* (Doktoravhandling). Universitetet i Bergen, Bergen.
- Stige, B. & Aarø, L. A. (2012). *Invitation to community music therapy*. New York, NY: Routledge.
- Tuastad, L., Johansen, B. & Østerholt, A. L. (2016). *Bruker spør bruker – Evaluering av prosjektet MOT82*. Bjørgvin DPS, Helse Bergen.

Brukermedvirkning i forskning med barn – er det mulig?

(F) Presentasjon av forskning

13.45-14.15, Seminarrom E

Foredragsholdere

Maren Metell, PhD-kandidat ved Nordoff Robbins/Goldsmiths, University of London;
universitetslektor ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen,
maren.metell@uib.no

Guro Parr Klyve, PhD-stipendiat ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen,
guro.klyve@uib.no

Sammendrag

Til tross for et økende fokus på brukermedvirkning i forskning med barn (Gallacher & Gallagher, 2008; Shamrova & Cummings, 2017), er barn i liten grad involvert i evaluering og forskning i musikkterapi. I denne presentasjonen vil Metell og Klyve diskutere brukermedvirkning i forskning med barn. Gjennom to pågående studier utforsker Metell og Klyve barn sine perspektiv i møte med musikkterapi. Metell utforsker sammen med småbarn og deres familier under hvilke betingelser musikk oppleves som meningsfullt og blir tatt i bruk i et aksjonsforskningsprosjekt. Klyve gjør en studie på Barneposten på Klinikk psykisk helsevern for barn og unge på Haukeland universitetssjukehus, der hun blant annet intervjuer barn mellom 8 og 12 år, med fokus på deres opplevelse av musikkterapi mens de er på sykehuset. Hvordan er barn representert i de ulike fasene av forskning og hvor mye reell påvirkningsmulighet har de (Barnekonvensjonen, 2003)? Gjennom denne presentasjonen vil Metell og Klyve fokusere på barna sine stemmer og deres representasjon i forskningsprosjektene, og diskutere muligheter og utfordringer ved brukermedvirkning i studier med barn.

Referanser

Barnekonvensjonen (2003). FNs konvensjon om barnets rettigheter: Vedtatt av De Forente Nasjoner den 20. november 1989, ratifisert av Norge den 8. januar 1991: Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller. Oslo: Barne- og familiedepartementet.

Gallacher, L. A. & Gallagher, M. (2008). Methodological immaturity in childhood research? Thinking through "participatory methods". *Childhood*, 15(4), s. 400 – 516.

Shamrova, D. P. & Cummings, C. E. (2017). Participatory action research (PAR) with children and youth: An integrative review of methodology and PAR outcomes for participants, organizations, and communities. *Children and Youth Services Review*, 81, s. 400 – 412.

Musikkterapi i FACT-team: foreløpige erfaringer fra forskningsstudien MustCare

(F) Presentasjon av forskning

14.15-14.45, Seminarrom E

Foredragsholder

Hans Petter Solli, postdoktor og førsteamanuensis II ved Norges musikkhøgskole; musikkterapeut ved Lovisenberg Diakonale Sykehus / FACT-Gamle Oslo, hpsolli@gmail.com

Sammendrag

Flexible Assertive Community Treatment (FACT) er en behandlingsmodell som skal gi helhetlige og koordinerte tjenester til personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer. FACT-teamene skal tilby kunnskapsbasert behandling i tråd med gjeldende retningslinjer og støtte brukernes personlige recovery-prosesser. Musikkterapi er en kunnskapsbasert, anbefalt og recovery-orientert behandlingstilnærming som foreløpig er lite anvendt i FACT-team i Norge i dag. MustCare er et aksjonsforskningsprosjekt ved Norges musikkhøgskole, CREMAH (Center for research in music and health) og Lovisenberg diakonale sykehus som har som mål å innhente systematisk kunnskap om hvordan musikkterapi kan implementeres i oppsøkende psykiske helseteam generelt og FACT-team spesielt. Prosjektet har pågått siden januar 2018, og har fortløpende samlet inn data gjennom deltakende observasjon av musikkterapiforløp, samt gjennom intervju av pasienter, ansatte og ledelse. En kompetansegruppe bestående av fire erfaringskonsulenter har en rådgivende funksjon i arbeidet. I dette foredraget vil noen foreløpige erfaringer og funn fra studien bli presentert, med fokus på praktisk tilrettelegging, brukermedvirkning og tverrfaglig samarbeid. Diskusjonsdelen vil ta for seg muligheter og utfordringer ved implementering av musikkterapi i oppsøkende psykisk helseteam. Funnene belyses med teori om recovery, traumebevisst omsorg og samfunnsmusikkterapi. Prosjektet er støttet av ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering gjennom Rådet for psykisk helse.

Referanser

- McCaffrin, T., Carr, C., Solli, H. P. & Hense, C. (2018). Music therapy and recovery in mental health: Seeking a way Forward. *Voices: a World Forum for Music Therapy*, 18(1). DOI: <https://doi.org/10.15845/voices.v18i1.918>
- Slade, M. (2009). *Personal recovery and mental illness. A guide for mental health professionals*. Cambridge: Cambridge University.
- Stige, B. & Aarø, L. E. (2012). *Invitation to community music therapy*. New York: Routledge.

Egget: Brukermedvirkning i tjenestene

Ting tar tid – erfaringar med å spele inn album i kommunalt lågterskel rusarbeid

(P) Presentasjon av praksiserfaringar

12.45-13.15, Egget

Foredragshaldarar

Kjetil Lohne, leiar ved Mottak og oppfølgingsenter for personar med rusliding i Fjell kommune (MO-senteret), Kjetil.lohne@fjell.kommune.no

Malena Grov Ottesen, musikkterapeut ved Øyane DPS, Helse Bergen. (tidlegare musikkterapeut ved MO-senteret i Fjell kommune), Malena.grov.ottesen@helse-bergen.no

Samandrag

Recovery handlar om å leve eit meningsfullt liv trass utfordringar som til dømes rusliding. Dette inneber at oppfølging må ha fokus på likeverd, tillit og empowerment. Brukarane må få høve til å lære og meistre å ta ansvar for eigne liv, eigen trivsel, sosiale relasjonar og god samfunnsdeltaking (Helsedirektoratet, 2014, s. 31-32). Samfunnsmusikkterapi har mange fellesverdier med recoverytradisjonen. "Samfunnsmusikkterapi har som mål å styrke sosialt nettverk gjennom kulturell deltaking i samfunnet" (Lydvo, 2017, s. 97), og ved mottak og oppfølgingsenter for personar med rusliding i Fjell kommune (MO-senteret) har det vore fokus på element frå samfunnsmusikkterapi sidan musikkterapi vart eit tilbod hausten 2016. Både brukarar og tilsette hadde over ei tid prata om at det hadde vore fint å vise fram kva dei fekk til i musikkterapien til ulike aktørar i hjelpeapparatet, og dei ønskte også å dele eigenskrivne låtar med familie og vener. Dette vart starten på eit fellesprosjekt der heile MO-senteret var engasjert for å få til ei albuminnspeling. Med utgangspunkt i sitat vist på video frå brukarar og tilsette som deltok på innspelinga, vil vi prate om innspelingsprosessen i lys av samfunnsmusikkterapi og recovery. Vi vil legge fram korleis tilsette og brukarar jobba saman frå idé til sluttprodukt, og vi vil seie noko om kvifor vi meiner at innspeling kan vere eit nyttig terapeutisk verkemiddel i lågterskel rusarbeid.

Referansar

Helsedirektoratet. (2014). Sammen om mestring – Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne.

Henta frå <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/sammen-om-mestring-veileder-i-lokalt-psykiskhelsearbeid-og-rusarbeid-for-voksne>.

Lydvo, Ø. (2017). Frå gymsal til Garage. Samfunnsmusikkterapi på DPS. I T. Næss & E. Ruud (Red.), *Musikkterapi i praksis* (s. 90-106). Oslo: NMH-publikasjoner.

Erfaringskompetanse og musikkterapikompetanse i samarbeid – hvorfor og hvordan?

(P) Presentasjon av praksiserfaringer

13.15-13.45, Egget

Foredragsholdere

Thomas Barstad, erfaringskonsulent ved Uteseksjonen/Oslo Kommune,

Thomas.barstad@vel.oslo.kommune.no

Christine Wilhelmsen, musikkterapeut ved Uteseksjonen/Oslo Kommune og Stendi,

Christine.wilhelmsen@vel.oslo.kommune.no

Sammendrag

Erfaringskompetanse trekkes inn i musikkterapitilbud i større grad enn tidligere, og dette er en veldig positiv utvikling. Erfaringskonsulentens (EK) kompetanse kommer fra levd liv og egne erfaringer som bruker av hjelpeapparatet, og utfyller derfor ofte musikkterapeutens (MT) kompetanse på en god måte. I Uteseksjonen ved Oslo Kommune drives et musikkterapitilbud av en erfaringskonsulent og en musikkterapeut. Tilbudet rettes mot utsatt ungdom, i hovedsak i alderen 14-20 år, som har ulike utfordringer knyttet til sin livssituasjon, psykiske helseplager og rus. Tilbudet legger stor vekt på fleksibilitet, og individuell tilrettelegging, og EK og MT samarbeider med flere fritidsklubber, studio og øvingsrom forskjellige steder i byen. Innholdet i tilbudet tar utgangspunkt i deltakernes musikkpreferanser, og formes av deres muligheter, ønsker og behov. EK og MT ser stor verdi i det å samarbeide om å drive et musikkterapitilbud, og å kunne nytte hverandres kompetanse på en måte som er positiv for deltakerne. Foredraget vil presentere tilbudets innhold og organisering, samt noen suksessfaktorer og mulige fallgruver i det å samarbeide om å drive et slikt tilbud. For eksempel har det vært en helt avgjørende suksessfaktor med ukentlige møter og veiledning, slik at man sikrer at EK og MT hele tiden er enige om hvilke mål man har for arbeidet, og hvordan vi går frem for å jobbe mot disse målene. Det er også avgjørende at man er åpen og ærlig om utfordrende situasjoner i prosessen, slik at man kan diskutere og veilede hverandre om hvordan man best kan håndtere disse. Disse faktorene, med flere, vil presenteres og drøftes i foredraget.

Referanser

Johansson, K. (under publisering). *Musikkterapi som del av oppsøkende og forebyggende arbeid med utsatt ungdom og unge voksne. Rapport om musikkterapitilbudet i Uteseksjonen i Oslo.* (Rapport). Oslo: Kompetansesenter Rus – Oslo og CREMAH.

Krüger, V. & Strandbu, A. (2015). *Musikk, ungdom, deltakelse. Musikk i forebyggende arbeid.* Oslo: Universitetsforlaget

Wilhelmsen, C. & Fuhr, G. (2019). Musikkterapi som relasjonsarbeid med ungdommer i barnevernet.

Tidsskriftet Norges Barnevern. 01-02/2019 (Volum 96), s. 22-38. DOI: [10.18261/ISSN.1891-1838-2019-01-02-03](https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-01-02-03)

Musikkterapi som ein integrert del av offentleg sektor: Kva er brukaren si rolle i dette?

(I) Innspel

13.45-14.15, Egget

Foredragshaldar

Jorunn Bakke Nydal, musikkterapeut og fagleiar i avdelinga Helse og velferd, Flora kommune,

JorunnBakke.Nydal@flora.kommune.no

Samandrag

Kommunane har ei ny yrkesgruppe i sin stab. Musikkterapeuten er på full fart inn i kommune-Noreg innanfor fleire fagområde. Fagkompetansen vert etterspurt både frå leiing, fagfolk i drift, men ikkje minst hjå brukarane/pårørande sjølv. Det er mange som ynskjer musikkterapi velkommen. Det er likevel lang veg å gå frå ynskje til at musikkterapi er godt implementert. Her er samspelet mellom brukarperspektivet, faget/forskinga og tverrfagleg samhandling avgjerande for å lukkast. I 2012 starta ballen å rulle i Flora kommune. Engasjementet starta hjå brukargruppe, gjennom egne opplevingar og kunnskap om musikkterapi. Engasjementet for verdige og meningsfulle dagar var brukargruppa si drivkraft som ein tok inn i politiske og administrative fora. Engasjementet og kunnskapsdelinga fortsette. I dag er det 250% musikkterapistilling i Flora kommune. Kva vil vi? Musikkterapikompetanse er kompetansen som vi treng både i direkte arbeid med brukaren, i gruppe og til å systematisere miljøarbeid, rettleie andre tilsette i musikk- og anna miljøarbeid. Vi har valt å kalle fagområdet KULTUR I HELSE, der musikkterapi er i lag med kunst, aktivitet og miljø. Flora kommune SKAL tilby ikkje-medikamentell behandling i omsorg. Innhald og kommunikasjon, samspel, aktivitet og oppleving SKAL vere sjølvstøtt. Kultur i helse SKAL vere eit fagområde som er likestilt med andre fagområde i omsorg. Kultur i helse SKAL gjennomsyre organisasjonen på leiarnivå, planarbeid, brukarnivå og i direkte arbeid.

Erfaringskonsulent i musikkterapi – erfaringar frå Bergensklinikken
(P) Presentasjon av praksiserfaringar
14.15-14.45, Egget

Foredragshaldarar

Halvor Berg, erfaringskonsulent i Bergensklinikken, halvor.nordlie.berg@bergensklinikkene.no

Torgeir B. Børnes, musikkterapeut i Bergensklinikken avd. døgn,
torgeir.berge.bornes@bergensklinikkene.no

Steinar Hjelmbrække, musikkterapeut i Bergensklinikken avd. poliklinikk,
Steinar.hjelmbrække@bergensklinikkene.no

Samandrag

Frå 2017 til no har Bergensklinikken ved hjelp av prosjektmidlar frå POLYFON fått høve til å utvikle praksisnær forskning som igjen har opna for å inkludere ein erfaringskonsulent i musikkterapitilbodet ved klinikken. I dette føredraget vil erfaringskonsulenten og musikkterapeutane fortelje om erfaringane sine med dette samarbeidet, som mellom anna inkluderer å drifte ei samspelgruppe saman. I tillegg vil føredragshaldarane lufter tankar for framtidig bruk av erfaringskonsulentar i TSB, og korleis desse kan nyttast til å få til meir saumlause overgangar mellom ulike omsorgsnivå.

Posterutstilling – en oversikt

Lunde Torsvik & Nordtveit: D'é festival – leve hele livet, uansett alder

Kayser & Wikne: DysfaSing

Metell: Musikkafeen: om å skape et musikktilbud sammen

Halås & Fuhr: Musikkterapeuter som profesjonsgruppe i Norge – en kartleggingsundersøkelse

Meberg, Ottesen & Fossbakk: Musikkterapi og mentaliseringsbasert gruppebehandling

Widding: Musikkterapitjenester for barn og unge på Vestlandet – en oversikt

Enge: Når barneperspektivet utfordrar: Gjennomføring av kunnskapsinformert praksis

Bjotveit, Johnsen, Myklebust, Ottesen & Rabbevåg: Rockovery; markering av Verdensdagen for psykisk helse

Fugle: Rytmen mellom oss. Musikkterapi i gruppebehandling i BUP

Krøier: Tverrfaglig bruk af afstemte musikalske interaksjoner. Hvordan kan musikkterapeuter støtte person-centrert praksis i demensomsorgen?

Posterutstilling – sammendrag

D'é festival – leve hele livet, uansett alder

Poster – Praksiserfaringer

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterholdere

Gerd Karine Lunde Torsvik, musikkterapeut ved kompetansesenter for demens, Bergen Kommune,
gerd.torsvik@bergen.kommune.no

Magny Nordtveit, institusjonssjef ved Fyllingsdalen sykehjem, Bergen kommune,
magny.nordtveit@bergen.kommune.no

Sammendrag

Norge er et av de landene med flest små og store festivaler, og det finnes rundt i alle byer og tettsteder. De fleste av våre beboere i Bergen kommune med musikkinteresse har derfor ved et eller annet tidspunkt gått på konsert eller festival. Hva så når du ikke lenger er frisk nok til å komme deg ut av sykehjemmet? Kanskje har du ikke pårørende som kan følge deg på aktiviteter? Etter flere samtaler med beboere som ytret et savn eller fortalte om minner fra den tiden de kunne gå på festival og konserter, startet arbeidet med dette i vinteren 2017 ved Fyllingsdalen sykehjem. Både musikkterapiteamet og ledelsen jobbet tett sammen for å få til denne festivalen, og siden har det vært tradisjon, til stor glede for ansatte, beboere og pårørende. I regjeringens kvalitetsreform «Leve hele livet» er det fokus på en trygg og aktiv alderdom. De viser til at de største problemene er ensomhet, inaktivitet grunnet ikke tilpasset aktivitet etter preferanser, lite systematisk samarbeid mellom helsesektor og frivilligheten, samt manglende møteplasser. Tom Kitwood (1997) beskriver dette som grunnleggende psykologiske behov, og møtes ikke disse kan personen det gjelder få en følelse av å miste sin identitet. Identitet og aktivitet var derfor to viktige ord i utviklingen av vår festival. Ved bruk av musikk kan det være en døråpner for å inngå i et fellesskap hvor vi kan få dekt våre grunnleggende psykososiale behov, og skape en relasjon (Ridder, 2012). Dette både mellom beboere, men også styrke allerede eksisterende relasjoner mellom pårørende og beboer, men også mellom beboer og ansatte. I forkant av våre festivaler bruker musikkterapeutene tid til å snakke med beboere, pårørende og ansatte om musikkpreferanser, diskutere artister de ønsker besøk av samt hvordan vi kan gjøre det til en enda bedre festival fra år til år. Dette er beboernes festival og det er de som vet hvilke behov og ønsker de har. Det er derfor flere konserter som går samtidig i ulike sjangre med alt fra kjente artister, musikkterapeuter, frivillige og lokale band. Festivalen er ikke kun for beboere ved Fyllingsdalen sykehjem. Vi inviterer også beboere, pårørende og ansatte fra både de kommunale og private nabosykehjemmene i området til å delta sammen med oss. Slik blir det også en sosial møteplass for gamle naboer eller et sted å stifte nye bekjentskap på tvers av sykehjemmene.

Referanser

Lewin, K. (1946/1948). *Resolving Social Conflicts. Selected papers on Group Dynamics*. New York: Harper & Brothel Publishers.

Kitwood, T. (1997). *Dementia Reconsidered: The person comes first*. England: Open University Press.

Ridder, H. M. O. (2012). Forskning i musikkterapi: Personer med demens. *Dansk musikkterapi*, 2012(9;1), s. 3-12.

Hentet fra http://vbn.aau.dk/files/62961380/Ridder_2012_musikkterapi_demens.pdf

Meld. St. 15 (2017-2018). Leve hele livet – En kvalitetsreform for eldre. Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-15-20172018/id2599850/>

DysfaSing

Poster – Forsking

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterholder

Sunniva Ulstein Kayser, musikkterapeut og PhD-kandidat ved NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus, sunniva.ulstein.kayser@olaviken.no

Frode Wikne, direktør ved NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus, frode.wikne@olaviken.no

Sammendrag

Posteren omhandler PhD-prosjektet «DysfaSing» – musikkterapi som behandlingsintervensjon mot dysfagi (svelgvansker) i tidlig fase av Huntington sykdom. Huntingtons sykdom (HS) er en arvelig neurologisk sykdom som oftest starter i 30-40 års alderen. Etter hvert som sykdommen trer frem får personen gradvis økte motoriske, psykiske og kognitive utfordringer. Sykdommen deles opp i 4 faser; pre symptomatisk – tidlig fase – midtfase – senfase. I prosjektet «DysfaSing» er fokuset på mennesker i tidlig fase av HS. Dette bygger blant annet på en brukerorientert studie hvor mennesker med Huntington selv uttrykte et høyt nivå av umøtte behov knyttet opp mot sosial hjelp og helsefaglige tilbud, da spesielt rehabiliteringstilbud fra tidlig fase og gjennom sykdomsforløpet (vanWalseem, Howe, Iversen, Frich & Andelic, 2015). Hovednedslagsfelt er svelgvansker – heretter benevnt som dysfagi. Dysfagi er ett av de mest alvorlige symptomene hos mennesker med HS, fordi det skaper store utfordringer for å få dekket ernæringsbehovet og kan potensielt også påvirke den psykiske og kognitive funksjonen til den enkelte (Heemskerk & Roos, 2011). I litteratur som omhandler dysfagi ved HS, fremheves det et potensiale i bruk av systematiske intervensjoner mot dysfagi fra tidlig fase. Samtidig understreker flere manglende forskning for å dokumentere og i neste steg, implementere dette inn i som en del av behandlingsforløpet (Heemskerk & Roos, 2011, Schrad et.al, 2016). Musikkterapeutiske intervensjoner har vist seg å ha en signifikant effekt mot svelgvansker hos mennesker i tidlig fase av Parkinsons sykdom, hovedsakelig fordi sangtrening aktiviserer og dermed kan styrke flere av de samme muskelgruppene som er aktivisert i svelgprosessen og som affiseres i sykdomsutviklingen (Stegemöller, Hibbing, Radig & Wingate, 2016). Samtidig fremhever brukerne selv at intervensjonen opplevdes som gunstig samtidig som den er engasjerende, motiverende og lystbetont (Stegemöller et.al, 2017). Basert på de overnevnte studiene, er intervensjonen med «DysfaSing» å utvikle og prøve ut musikkterapi som hjemmebasert intervensjon mot dysfagi. To brukerrepresentanter vil være delaktige fra tidlig i prosessen for å utvikle et best mulig tilrettelagt intervensjonstilbud for denne brukergruppen, og kvalitative intervju vil bli benyttet i parallell med kvantitative effektmålinger for å dokumentere deltakernes opplevelse av intervensjonen.

Referanser

- Heemskerk, A.W. & Roos, R. (2011). Dysphagia in Huntington`s disease: A review. I: Heemskerk, A.W. (red.), *Dysphagia in Huntington`s Disease* (Doktoravhandling). Leiden University Medical Centre, Enschede: GildePrint, 14-22.
- Schrad, F., Geitner, C., Pflieger, B.L., Rea, D. Hamilton, A. Lang, C. ... Werner, C. (2016). H2 Dysphagia in huntington`s disease (HD): a longitudinal observational study. *Journal of NeuroInventional Surgery* 2016(87), A57. Hentet fra: <http://dx.doi.org/10.1136/jnnp-2016-314597.160>
- Stegemöller, E.L., Hibbing, P., Radig, H. & Wingate, J. (2017). Therapeutic singing as early interventions for swallowing in persons with Parkinson`s disease. *Complementary Therapies in Medicine* 2017(31), 127-133. Hentet fra: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ctim.2017.03.002>
- Stegemöller, E.L, Hurt, T.R., O`Connor, M.C., Camp, R.D., Green, C.W., Pattee, J.C. & Williams, E.K. (2017). Experiences of Persons with Parkinson`s Disease Engaged in Group Therapeutic Singing. *Journal of Music Therapy* 2017 54(4), 405-431. Hentet fra: <http://dx.doi.org/10.1093/jmt/thx012>
- van Walseem, M.R., Howe, E.I., Iversen, K., Frich, J.C. & Andelic, N. (2015). Unmet need for healthcare and social support services in patients with Huntington`s disease: a cross-sectional population-based study. *Orphanet Journal of Rare Diseases* 2015 10:124. DOI 10.1186/s13023-015-0324-8

Musikkafeen: om å skape et musikktilbud sammen

Poster – Praksiserfaringer

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterholder

Maren Metell, PhD-kandidat ved Nordoff Robbins/Goldsmiths, University of London;
universitetslektor ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen,
maren.metell@uib.no

Og kanskje en representant fra musikkafeen.

Sammendrag

Musikkafeen er et prosjekt for og med småbarnsfamilier med barn med spesielle behov som finner sted på lørdager i Bergen sentrum. Musikkafeen er blitt til i samarbeid med Etat for barn og familie og er støttet av POLYFON kunnskapsklynge for musikkterapi. Prosjektet er knyttet til samfunnsmusikkterapi tradisjon (Pavlicevic & Ansdell, 2004) og tilnærmingen er informert av aksjonsforskning (Lewin, 1946/1948). Bak prosjektet står et ønske om å skape en sosial og musikalsk møteplass, om å utforske musikkens betydning og tilgjengelighet som helseressurs for sped- og småbarnsfamilier, og en tanke om at dette må skje i tett samarbeid med familiene (Metell, 2018). Gjennom å skape et rom for å synge og spille og lytte, utveksle erfaringer, bygge nettverk og å utforske tilpassede aktiviteter, ressurser og instrumenter, utvikles musikkafeen. Men hvordan skjer denne utviklingen? Hvordan møtes interesser, behov og kunnskap til barn, foreldre og musikkterapeuten i samarbeid om utformingen av musikkafeen? Vi ønsker å gi konkrete eksempler fra dette samarbeidet ved å presentere prosessen av å lage og evaluere sangkort i samarbeid, og ved å presentere et øyeblikk (en illustrasjon basert på videoanalyse) fra en musikkaktivitet som viser hva både barn, foreldre og musikkterapeuten gjør for å ta i bruk musikk. Eksempelene viser hvordan ulike personer bidrar med sin kompetanse, erfaring og kunnskap for å skape noe felles, men synliggjør også utfordringer i og med at verken prosesser eller produkter er like tilgjengelig for alle til enhver tid.

Referanser

- Lewin, K. (1946/1948). *Resolving Social Conflicts. Selected papers on Group Dynamics*. New York: Harper & Brother Publishers.
- Metell, M. (2018). *Co-musicking with (neuro)diverse families. Co-creating knowledge on musicking, its accessibility and meaning* (Unpublished Mphil thesis). Goldsmiths, University of London, London, UK.
- Pavlicevic, M. & Ansdell, G. (Red.). (2004). *Community Music Therapy*. London: Jessica Kingsley.

Musikkterapeuter som profesjonsgruppe i Norge – En kartleggingsundersøkelse av musikkterapeuter som er medlem i Norsk forening for musikkterapi sin utdanning, arbeidsfelt og tilsettingsforhold

Poster – Forsking

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterholdere

Marte Sortland Halås, musikkterapeut v/Stendi AS og Bergen Kommune, martesort@gmail.com
Gisle Fuhr, PhD-stipendiat ved Norges musikkhøgskole, fagstrategisk koordinator i Norsk forening for musikkterapi, gisle@musikkterapi.no

Sammendrag

Posteren vil ta utgangspunkt i resultater og diskusjon fra masteroppgaven «*Musikkterapeuter som profesjonsgruppe i Norge – En kartleggingsundersøkelse av musikkterapeuter som er medlem i Norsk forening for musikkterapi sin utdanning, arbeidsfelt og tilsettingsforhold*» (Halås, 2019).

Datamaterialet til masteroppgaven har blitt samlet gjennom en kvantitativ spørreundersøkelse (elektronisk survey), med en svarprosent på 61 % (n = 212). Datamaterialet har blitt bearbeidet og analysert med univariat og bivariat statistikk, med en deskriptiv fremgangsmåte. Resultatene har blitt sammenlignet med tidligere kartleggingsundersøkelser (Furu, 1994, Hodne, 2007) hvor diskusjonen tar for seg utviklingen og endringer ut ifra fagpolitiske hendelser de siste ti årene. I posteren vil utvalgte figurer og tabeller fra resultatdelen/rapporten bli brukt for å gi et overblikk over noen resultater av undersøkelsen, sammen med en tekst som forklarer tallene. En tabell vil også vise data/resultater som er sammenlignet med Hodne (2007) sin kartleggingsundersøkelse av musikkterapeuter. Dette vil knyttes opp til hvordan Norsk forening for musikkterapi jobber med noen av utfordringene som kommer frem av resultatene, eksempler på dette er:

- Tidligere utdanning; Mange musikkterapeuter med musikk- og kulturutdanning, og mange færre innenfor helse/omsorgssektoren.
- Mange av respondentene krysset av på at de har og/eller ønsker etterutdanning i musikkterapi; Det jobbes for tiden med spesialistutdanning for musikkterapeuter.
- Geografisk utbredelse; Ujevn fordeling av musikkterapeuter i Norge, spesielt høy konsentrasjon i Bergen og Oslo; Hvordan kan foreningen skape kontakt med miljøene/kommunene utenfor.
- Lønnsmessig aspekt; Mange i helsesektoren har dårligere lønn enn de som er ansatt innenfor kommunesektoren; Creo forsøker å forhandle frem nye tariffavtaler med Spekter i 2020.

Det arbeides for tiden med en artikkel som skal publiseres i tidsskriftet Musikkterapi i oktober/november 2019, posteren vil referere til denne.

Referanser

- Furu, E. (1994). *Norske musikkterapeuters arbeid og arbeidssituasjon. En kartleggingsundersøkelse*. (Upublisert manuskript). Høgskulen i Sogn og Fjordane.
- Halås, M. S. (2019). *Musikkterapeuter som profesjonsgruppe i Norge – En kartleggingsundersøkelse av musikkterapeuter som er medlem i Norsk forening for musikkterapi sin utdanning, arbeidsfelt og tilsettingsforhold*. (Masteroppgave). Bergen: Universitetet i Bergen.
- Hodne, I. H. (2007). *Musikkterapeutene som profesjonsgruppe i Norge. En kartleggingsundersøkelse av musikkterapeutenes utdanning, arbeidsfelt og tilsettingsforhold*. (Masteroppgave). Oslo: Norges musikkhøgskole.

Musikkterapi og mentaliseringsbasert gruppebehandling

Poster – Praksiserfaringer

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterholdere

Ann Kristin Meberg, psykolog ved Allmennpsykiatrisk poliklinikk, Øyane DPS, Helse Bergen,

ann.kristin.meberg@helse-bergen.no

Malena Grov Ottesen, musikkterapeut ved Allmennpsykiatrisk poliklinikk, Øyane DPS, Helse Bergen,

malena.grov.ottesen@helse-bergen.no

Agnete Fossbakk, overlege og forskning- og fagutviklingsleder ved Øyane DPS, Helse Bergen

Sammendrag

Øyane DPS har et mentaliseringsbasert behandlingsprogram for behandling av personer med emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse. Dette programmet inneholder individualterapi, psykoedukativ gruppe og prosessgruppe. Klinisk erfaring viser at noen av pasientene ikke klarer å nyttiggjøre seg behandlingen av ulike årsaker. Fellestrekk for pasientgruppen man ikke klarer å nå, er at disse har en nedsatt kognitiv funksjon, generelle lærevansker, lese-/skrivevansker, tidligere negative erfaringer fra skolesituasjon og et økt angstnivå i sosiale situasjoner/grupper. For å nå disse pasientene har en psykoedukativ mentaliseringsbasert musikkterapi gruppe blitt etablert. Pasientene selekteres til denne gruppen av sine behandlere. Inklusjonskriterier er diagnose emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse og ikke egnet for standard behandlingsprogram. Gruppen møtes 1 time i uken, har maksimalt 6 deltakere og ledes av to terapeuter, en psykolog og en musikkterapeut. Aktivitetene i gruppen er å lytte til musikk, lese tekster, synge og spille musikk. Sammenlignet med psykoedukative MBT-grupper, er den psykoedukative musikkterapi gruppen basert på enklere og mindre skriftlig materiale, kortere terapitimer og repetisjon av MBT- temaer. I musikkterapi og MBT gruppen er nivået av brukerinvolvering økt, sammenlignet med ordinære MBT grupper. I musikkgruppen er det musikken som pasientene velger som er ramme for timen og som er med på å bestemme hvilket tema fra manualen gruppen jobber med. Hver time starter med en liten evaluering av sist gruppemøte, og pasientene sine innspill fra forrige time er også med å legge rammen for de fremtidige gruppemøtene. Målet for pilotstudien er å undersøke om endringen av gruppeterapien gjør at dette bidrar til bedre behandlingsutbytte i form av symptomlindring, økt kunnskap, stabilt oppmøte og bedre allianse. Dette vil undersøkes ved å registrere oppmøte/fravær og samtale med pasientene om opplevde symptomer. En brukerrepresentant har vært med i utviklingen av pilotprosjektet og denne personen vil også involveres i evalueringen av prosjektet. Målet er at musikkterapi skal fremme emosjonsregulering, lek, positive følelser og gruppesamhold, og håpet er at dette kan skape trygghet i gruppen. Ved disse tilpasningene av mentaliseringsbasert psykoedukativ gruppeterapi ønsker man å tilby en god behandling til en pasientgruppe med et høyt lidelsestrykk og lavt funksjonsnivå som har vært vanskelig å hjelpe.

Musikkterapitjenester for barn og unge på Vestlandet – en oversikt

Poster – Forsking

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterholder

Karoline Widding, musikkterapistudent ved Griegakademiet – Institutt for musikk, Universitetet i Bergen, karoline.widding@yahoo.no

Veiledere: Karin Mössler, NORCE, og Maren Metell, Universitetet i Bergen

Sammendrag

Barn og unge på Vestlandet har i ulik grad tilgang på musikkterapitjenester, avhengig av økonomiske, geografiske og politiske rammebetingelser, og støttespillere i nøkkelfunksjoner. Ekspertutvalget ledet av Thomas Nordahl (Nordahl m.fl., 2018) foreslår store endringer i det spesialpedagogiske systemet. «Inkluderende fellesskap» står i fokus, og kompetanse og ressurser skal flyttes nærmere skoler/barnehager. De politiske rammevilkårene for dette feltet er dermed i endring, noe som kan skape både muligheter og utfordringer for utviklingen av musikkterapi. Barn og unges oppvekst er et felt som må løftes, både med tanke på tjenesteutvikling og forskning og det er derfor et behov for å få en oversikt over feltet. Datamaterialet har blitt innsamlet ved hjelp av et elektronisk spørreskjema med åpne og lukkede spørsmål. Dataanalysen inneholder deskriptiv statistikk og en kvalitativt beskrivende oppsummering. Prosjektet har skapt en oversikt over hvilke brukere i denne aldersgruppen som har tilgang til musikkterapi, samt hvordan musikkterapeuter i dette feltet jobber og hvordan stillingene er organisert. Funnene forteller oss noe om hvordan de musikkterapeutiske tjenestene som finnes møter dagens og fremtidige behov, om musikkterapeutens jobbtilfredshet og endringsbehovene de ser. Samtidig belyser de systemfaktorer som støtter eller vanskeliggjør utviklingen av musikkterapitjenester for barn og unge. Vi skal bruke resultatene funnet i kartleggingsstudien til å diskutere hvordan feltet kan videreutvikles strategisk, blant annet ved hjelp av brukermedvirkning.

Referanser

Halås, M. S. (under arbeid). Kartleggingsundersøkelse av musikkterapeuter i Norge.

Kvalbein, M. (2018, 15. august). Hva er veien videre for musikkterapi i Norge? Hentet fra

<http://www.ballade.no/sak/hva-er-veien-videre-for-musikkterapi-i-norge/>.

Nordahl, T. m.fl. (2018). *Inkluderende fellesskap for barn og unge. Ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging*. Bergen: Fagbokforlaget.

Senneseth, T. et al. (2019, 13. februar). Musikkterapi fremmer psykisk helse for barn og unge. Hentet fra

<http://www.verdidebatt.no/innlegg/11750827-musikkterapi-fremmer-psykisk-helse-for-barn-og-unge>

Når barnets perspektiv utfordrar: Gjennomføring av kunnskapsinformert praksis

Poster – Forsking

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterhaldar

Kaja Elise Åslid Enge, musikkterapeut ved Etat for barn og familie, Bergen kommune, Kaja.enge@bergen.kommune.no

Samandrag

I mitt doktorgradsarbeid studerer eg blant anna barn si forståing av musikkterapi. «Gøy» er ei framtrekande beskriving. Samtidig vil eg påstå at dette er eit ord som ofte ikkje blir tatt særleg seriøst av vaksne; det er ofte ikkje nok at noko er gøy. Eg brukte lang tid på å finne ut korleis eg kunne forstå dette ordet, og eg er framleis ikkje ferdig med å forstå korleis eg kan ta det med meg inn i arbeidet som musikkterapeut. Denne posteren handlar om vegen frå forskning på barn sine perspektiv på musikkterapi til å implementere denne forskinga i praksis. Vi har i dag litt forskning om korleis barn og unge opplever og forstår musikkterapi. Denne forståinga handlar foreløpig om å vere ein del av eit fellesskap og føle seg som ein verdfull deltakar. Den handlar om å føle gode følelsar, om nære relasjonar og ressursar. Samtidig møter eg system som utfordrar å gjennomføre denne forståinga. Delar av barnet høyrer heime i ulike system: Skuledagen, barnehagedagen, familien, kroppen og følelsane må takast hand om av ulike personar i ulike system, og systema snakkar ofte ikkje saman. Dette kan utfordre ein økologisk orientert musikkterapi praksis. Ein annan tematikk er kva slags helseforståing som blir prioritert. Eksisterande tilbod er ofte basert på språk og refleksjon. Barnet som eit opplevande menneske, som kanskje har mest lyst til å gjere noko som føles gøy, ser ut til å ha mindre plass. Basert på denne bakgrunnen ønsker eg å diskutere vegen frå forskning til praksis, og korleis vi kan ivareta barn sitt perspektiv når vi skal utforme og integrere ei musikkterapiteneste i eit eksisterande system.

Referansar

Prosjektgruppen Barne- og familiehjelpen (2017). *Prosjektrapport*, Bergen kommune.

Krüger, V. (2012). *Musikk – Fortelling – Fellesskap: En kvalitativ undersøkelse av ungdommers perspektiver på deltagelse i samfunnsmusikkterapeutisk praksis i barnevernsarbeid* (Doktoravhandling). Universitetet i Bergen, Bergen.

Roaldsnes, M. (2017). *Musikk i helsefremmande arbeid med einslege mindreårige. Ei kvalitativ studie av ei musikkgruppe for ungdom med bakgrunn som einslege flyktningsbarn* (Doktoravhandling). Norge Musikkhøgskole, Oslo.

Rytmen mellom oss. Musikkterapi i gruppebehandling i BUP

Poster – Forsking

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterhaldar

Gunn Karoline Fugle, Cand Philol, musikkterapeut, kroppsdyamisk psykoterapeut og spesialist i klinisk pedagogikk ved BUP (psykisk helsevern for barn og unge), Helse Førde, sentralsjukehuset i Sogn og Fjordane, gunn.karoline.fugle@helse-forde.no

Samandrag

Problemstilling er kva betydning musikkterapi som behandlingsmetode for unge tilviste BUP med samansette utfordringar og traumeopplevingar har i prosessen mot betring i symptom og fungering. Spørsmålet er kva aspekt det er ved musikkterapigruppa som er mest sentrale og har størst verknad? Studien søker svar på korleis dei unge beskriv sine opplevingar av gruppedeltaking. Kva ved deltakinga i musikkterapigruppa beskriv dei som positive og negative opplevingar for fungering i daglegliv; i skule og venerelasjonar? Er det det at dei uttrykker seg ved hjelp av musikk non-verbalt? At dei musiserer saman i gruppe? Gjer deltaking i gruppa at dei får ulike perspektiv på seg sjølv og andre? Ein ser på kva som skjer i gruppa som bakgrunn for betring av dei unge si fungering. Musikkterapimetoden som er nytta er strukturert og improvisatorisk samspel og Imagery Music. Data er generert frå individuelle intervju med gruppemedlemene ved oppstart av gruppedeltaking, og etter seks månader der tilbakesyn på eigen prosess og gruppeprosessen er sentral. Data er også generert frå gruppeleiarane sine loggnotat/skriftlege fortløpande evaluering. Hovudfunn er innan tema sosiale relasjonar, oppleving av glede og tilhøyrse, regulering og kontakt med egne kjensler. I sentrum for deira opplevingar og erfaringar er relasjonelle og emosjonelle stimuleringar og sansestimulering gjennom musikkssamspel og -lytting i gruppa. Både relasjonsperspektivet og behandlingsmetoden ser ut til å vere vesentleg for deira auka reguleringskapasitet og prosess mot betring i symptom og fungering. Det ser ut til særleg å vere mikroprosessar i det non-verbale musikkssamspillet som kan motverke hypo- og hyperaktivering og betre evna til regulering.

Referansar

Courtois, C. A. & Ford, J. D. (Red.). (2009). *Treating Complex Traumatic Stress Disorders: An Evidence-Based Guide*. New York: Guilford Press.

Johns, U. T. (2018). *Musical Dynamics in time-limited intersubjective child psychotherapy: An Exploration based on microanalysis of therapeutic Interplay* (Doktoravhandling). Universitetet i Aalborg, Aalborg.

Yalom, I. & Leszcz, M. (2005). *The theory and practice of group psychotherapy* (5. utg.). New York: Basic Books.

Rockovery; markering av Verdensdagen for psykisk helse i flere norske byer

Poster – Praksiserfaringer

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterholdere

Alexander Bjotveit, musikkterapeut ved Solli DPS og Sandviken Klinikk for sikkerhetspsykiatri,

Alexander.bjotveit@solli.no

Kristelle Johnsen, musikkterapeut ved Avdeling for rusmedisin, Helse Bergen,

kristelle.marie.mendoza.johnsen@helse-bergen.no

Kristin Mjånes Myklebust, musikkterapeut ved Bergensklinikken, kismyk@bergensklinikkene.no

Malena Grov Ottesen, musikkterapeut ved Øyane DPS, Helse Bergen, malena.grov.ottesen@helse-bergen.no

Elin Sofye Rabbevåg, musikkterapeut ved MOT82, Bergen Kommune, Elinsofye@gmail.com

Sammendrag

Rockovery er en årlig konsert som markerer Verdensdagen for psykisk helse, rundt 10. oktober. På scenen står artister tilknyttet musikkterapi fra psykisk helsevern, rusomsorg og kriminalomsorg. I 2019 ble Rockovery arrangert i Oslo, Bergen og Innlandet, og Fredrikstad har deltatt i markeringen tidligere år. Målet med arrangementet er todelt. For det første skal konserten gi brukere av musikkterapi mulighet til å stå på en profesjonell scene og fremføre musikken sin foran et raust publikum. For det andre har Rockovery som mål å skape positiv oppmerksomhet rundt musikkterapi, slik at flere blir oppmerksomme på mulighetene som ligger i denne praksisen. Rockovery håper å redusere stigma i samfunnet og å øke opplevelse av identitet og selvverd hos artistene på scenen. Navnet Rockovery er et ordspill på rock og recovery. Selv om rock fremheves i tittelen, er konserten åpen for alle musikalske sjangre. «Recovery» betyr i denne sammenhengen en tilnærming i helseomsorg med fokus på brukermedvirkning, mestring, håp, identitet og samfunnsdeltakelse. På POLYFON-konferansen vil vi dele erfaringer fra prosessen med å planlegge og gjennomføre et musikkterapi-arrangement på tvers av ulike samarbeidspartnere. Rockovery ble til gjennom samarbeid mellom ulike helseforetak, mellom spesialisthelsetjeneste og kommunale aktører, og samarbeid mellom musikkterapeuter og brukere.

Referanser

Solli, H. P. (2018, 25. oktober). Rockovery i tre byer for bedre psykisk helse. Hentet fra:

<https://www.napha.no/content/22818/Rockovery-i-tre-byer-for-bedre-psykisk-helse>.

Stige, B., & Aarø, L. E. (2012). *Invitation to community music therapy*. New York, NY: Routledge.

Tværfaglig brug af afstemte musikalske interaktioner. Hvordan kan musikterapeuter støtte person-centeret praksis i demensomsorgen?

Poster – Forsking

10.10-10.45, Vrimlearealet

Posterholder

Julie K. Krøier, musikterapeut, PhD-stipendiat ved Aalborg Universitet, Danmark, jukk@hum.aau.dk

Sammendrag

Intro: Der er i disse år stor interesse for hvordan musik kan anvendes tværfagligt i demensomsorgen. Afstemte musikalske interaktioner kan være en relevant vej til at skabe kontakt og kommunikation med menneske med demens og afhjælpe bl.a. agitation. Dette forskningsprojekt sigter på at udvide og udvikle musikterapeutisk metodik om anvendelsen af musikalske interaktioner i ikke-musikterapeutiske situationer som fx i plejen af mennesker med demens. Forskere, musikterapeuter og plejepersonalet vil medvirke i udforskningen af hvordan musikalske interaktioner kan anvendes i demensomsorgen. Projektet tager udgangspunkt i den person-centrerede demensomsorg defineret af Tom Kitwood og er en del af forskningsgruppen omhandlende PersonAttuned Musikal Interaction (PAMI) ved Aalborg Universitet. *Metode:* Gennem et aktionsforskningsstudie udforskede seks musikterapeuter hvordan de non-verbalt relaterede og kommunikerede med mennesker med svær demens. Musikterapeuterne indgik som medforskere og der blev anvendt kunstneriske metoder i forskningsprocessen. *Resultater:* I den non-verbale kommunikation med mennesker med svær demens anvendte musikterapeuterne musikalske parametre som fx dynamik, timing og tempo og bestræbte sig på at skabe møder ved at matche, spejle og ubetinget anerkende kommunikative initiativer. Endvidere understregede musikterapeuterne vigtigheden af at kunne være nærværende, sensitiv og have egenkontakt for at kunne indgå i autentiske musikalske interaktioner med mennesker med demens. Resultaterne fra dette delstudie vil indgå i udviklingen af en manual, som kan støtte brugen af afstemte musikalske interaktioner i plejen eller i aktiviteter på plejecentre. Den praksisforankrede forskning kan bidrage til, at manualen bliver relevant for både plejepersonale og musikterapeuter.

Referanser

- Kitwood, T. M. (1997). *Dementia reconsidered: The person comes first*. Open university press.
- Krøier, J. K. & Ottesen, A. M. (2018). Omsorgsgiveres tavse viden om brug af sang og musik i demensomsorgen – hvordan indirekte musikterapeutisk praksis kan fremme faglig refleksion. *Dansk Musikterapi*.
- McDermott, O., Ridder, H. M., Baker, F. A., Wosch, T., Ray, K., & Stige, B. (2018). Indirect Music Therapy Practice and Skill-Sharing in Dementia Care. *Journal of Music Therapy*.
<https://doi.org/10.1093/jmt/thy012>
- Stige, B. & Ridder, H. M. (2016). *Musikterapi og eldrehelse*. Oslo: Universitetsforlaget.